

AUTOR: Lidija Turkalj

NASLOV KRATKE PRIČE: Radio

Radio

Nisam znao gdje sam pucao. Hoteći ostati živ, bacio sam se na pod. Prstom sam zapeo za okidač, čime sam opalio metak, ravno u čovjeka...

Bilo mi je tek 18 godina. Pohađao sam 4. godinu gimnazije i bio sam uzoran učenik. U kućanstvu nismo imali televizor, ali smo imali radio. Nekada su mi dali da ga ponesem sa sobom na ispašu. Slušao sam reklame za stvari koje si nisam mogao priuštiti, slušao sam Crvenu jabuku i Magazin. Slušao sam sve što je bilo popularno. Dane sam provodio ispod neobrezane vrbe koja je gledala livadu na kojoj su pasle ovce. Samo ja, radio i bilježnica iz matematike. Kao i uobičajeno, slušao sam radio. Tajči je u jednom trenutku zamijenio vrlo ozbiljan i dubok glas, koji je pričao nešto o nekakvom napadu. Kako su prolazili dani, sve češće sam slušao o napadima i sukobima. Tada, slušajući sve to, nisam se previše brinuo jer se činilo nestvarnim, kao da me se ne tiče. Prestao sam nositi radio na ispašu. Kod kuće smo ga isto prestali slušati, pretežito zbog mojih mlađih sestara.

Hranio sam ovce dok u dvorište nisu ušla dva čovjeka. Mlađi gospodin u vojnoj uniformi s debelim obrvama i snažnom građom arhaičnim je osmijehom pokušavao dočarati druželjubivost, čime mi je zapravo još više stvarao nelagodu. Kraj njega je hodao stariji gospodin kojemu je stres pojeo svu boju s kose. Bio je debeljuškast i nosio je plavu, prugastu košulju i crne uredske hlače, potpuna suprotnost svoga kolege. Umorna pogleda rukovao se s mojim roditeljima koji su ga već nestrpljivo čekali na trijemu. Pozvan u kuću, pošao sam zajedno s njima. Tata im je skuhaio kavu i svi smo sjeli za kuhinjski stol. Gospoda su se predstavili kao pripadnici Hrvatske vojske i objasnili da bih se kao punoljetna osoba trebao prijaviti u vojsku. Objasnili su sve što su trebali te me, u slučaju da se odlučim pridružiti, uputili u obližnji ured za prijavu. Pozdravili su se s nama. Zatvarajući vrata za sobom kao da su povećali gravitacijsku silu u prostoriji. Osjećao sam se kao da me je lavina zatrpala. Neko vrijeme izbjegavali smo pogledati se u oči dok mama nije odlučila progovoriti:

– Sine, ja ne bih da ti ideš. – govorila je, suze su joj već zaslanile oči. Sestre su ju gledale kroz mali otvor na vratima s onim svojim velikim očima, kao sove.

– Nema tu mora li ili ne mora. Pitanje je vremena kada će se netko vratiti da ga odvuče. Ljudi misle da će ovo biti kratak sukob, nitko ne sluti što nas čeka! – govorio je tata već bijesno. Teško je hodao jer je pao s krova kuće. Stoga nije bilo mnogo toga što je mogao raditi. Dane je provodio u kući s tim radijom. Razgovarali smo tako, činilo se satima, odluka je opet pala na mene. Legao sam u krevet. Satima sam se okretao, nesanica me izludila. Ujutro sam popio šalicu čaja i, umjesto u školu, odjurio sam ravno na prijavu. Nenaspavan, srčano sam odlučio pridružiti se našoj, hrvatskoj vojsci.

U uredu sam nazvao mamu. Crvena kao paprika u našem vrtu od plakanja donijela mi je stvari. Stavila mi je krunicu oko vrata i, onako kako samo majka to zna, privila me k sebi i nježno zagrlila, ne izustivši ni riječ. Za njom je došao tata sa svojim više no nezadovoljnim pogledom, ali iz kojega se ipak mogao razabrati onaj ponos. Za ruke su ga držale sestre sa svojim plavim medvjedićima koje su svugdje nosile. Nisu razumjele što se događa. Zajedno s kolegama različitih godina pričekao sam sljedeći kombi. Među svima se našao i moj prijatelj iz razreda. Njegova me pojava ohrabrila jer sam znao da ipak nisam sam među ljudima koje jedva poznajem.

Vojnu obuku, koja je trebala trajati mjesec-dva, skratili smo na tjedan dana. Nikad prije nisam držao pušku. Ledeni okidač utjerivao mi je strah u kosti, ali nisam imao vremena bojati se. Taj neobjašnjivi ponos i prkos koji je preko noći iz onog tinejdžerskog buntovništva prerastao u nešto snažno, punio mi je srce odlučnošću – stati uz svoje, biti uz svoju Hrvatsku!

Nikad prije nisam ubio nekoga. Sada je to već laž. Prije 10 minuta smo se smijali i kartali. S poznanikom, sada već prijateljem razgovarao sam o fakultetu. Prije nego li mi je odgovorio gdje planira na fakultet, metak ga je pogodio ravno u torzo i prije nego li sam trepnuo, ležao je na podu. Kada je pao na pod, udario je glavom o kamen. Krenuli su letjeti metci, oglušili smo na zasjedu koja je strpljivo čekala da se opustimo. Nisam znao gdje sam pucao. Hoteći ostati živ, bacio sam se na pod. Prstom sam zapeo za okidač, čime sam opalio metak, nakon kojega sam u daljini začuo jauk. Nisam mogao doći k sebi, ali sam se pribrao i ponovno pridružio bitci. Hladan znoj satima mi je klizio niz obraze. Svaki metak koji bi me za milimetar prošao još bi me više preplašio. Čovjek bi pomislio da je najgori dio bitka, ali najgori dio bile su stanke. Kao da smo čekali smrt. Čuli bismo svaki list koji bi pao s drveta i okrenuli se u tom smjeru. Ranjene

smo vukli što dalje od bitke i pomagali im onime što smo imali pri ruci. Trzaji puške već su odradili svoje. Polagano sam gubio osjećaj u rukama i ramenima i mogao sam osjetiti umornu atmosferu oko sebe. Do noći smo se borili dok izdaleka nismo čuli zvuk praznih komora i dugačak muk. Radio, zakačen za moj remen, oglasio se govoreći nam da krenemo prema neprijatelju. Kroz zaraslo grmlje progurali smo se do njih i opkolili ih, na što su se predali. Taoce nismo ubijali. Niti smo htjeli, niti smo smjeli, makar sam u tom trenu htio koješta napraviti.

Dani su mi se krenuli stapati. Dane smo ponovno provodili zajedno – moj radio i ja, iznova i iznova. Nadao sam se, zapravo već čekao da me netko na lakši ili teži način izbavi iz ovog pakla na zemlji. Oglušio sam na metke, mine i bombe. Otupio na umiranje kolega i novostečenih prijatelja. Neprestano sam razmišljao o mami, tati i sestrama koje su sigurno vjerno iščekivale moj povratak. S krunicom oko vrata, u mislima sam se vraćao svom domu. Jedva sam čekao ponovno ih vidjeti. Na bojištu nisam mogao stupiti u kontakt s njima, stoga sam ponovno slušao radio. Na radiju sam svakodnevno slušao kako se broj stradalih povećavao. Iz dana u dan, kada god sam mogao, slušao sam i slušao.

– Kako ću pak sada nastaviti školovanje? – razmišljao sam s navršene 22 godine. Na bojištu nas više nisu trebali. Vjerovao sam da je rat završio. Sa svojima sam se davno čuo putem telefonske govornice.

Kamion me ostavio pred općinom i odjurio sam kući. Nikada neću zaboraviti taj trenutak. Torba nikad nije bila toliko lagana, uniforma nikad nije bila toliko udobna i noge mi nikad nisu bile toliko brze. Poneki sam put progutao prašinu padajući na pod. Više me nije bilo ni briga, ni sram.

Približavajući se kući, ni na koga nisam nailazio, što je bilo neobično za ovako lijep dan.

– Ulijenili su se. – pomislio sam. Kada sam ušao u kuću, u boravku su me sve stvari zatekle na podu. Prolazeći kroz sobe, našao sam samo prašinu dok nisam došao do mamine i tatine sobe, iz koje se čulo konstantno krckanje. Krckanje je proizvodio radio koji nije mogao uhvatiti frekvenciju. Izletio sam van s radijom u rukama. Kucao sam po vratima kuća i, zaustavljajući prolaznike, tražio nekoga tko se vratio u selo i tko možda zna gdje su otišli. Kada više nisam imao koga pitati, vratio sam se praznoj kući. Sjetio sam se ovaca i otišao vidjeti jesu li u štali. Možda su svi otišli na ispašu. Staja je izgledala suho, kao da njome već odavno nisu hodali papci. – Mora da su ovce onda vani. – razmišljao sam potpuno logički. Krenuo sam prema

livadi, s radijom i dalje u ruci. Hodajući do livade krckanje bi tu i tamo zamijenila neka nepoznata riječ i pokoja strofa koju sam poznavao. Kada sam stigao do livade, ovaca nije bilo, samo mnogo prokopanih i zakopanih rupa uznemirene zemlje. Hodajući

uokolo nalazio sam suđe, robu i gume. Došao sam do mjesta gdje je nekoć stajala vrba. Mjesto vrbe pogled mi je uzvraćao mali, plavi medvjedić u ritmu stihova Moje domovine i slobode!